

unicef

her çocuk için

TÜRKİYE – UNICEF
ÜLKE İŞBİRLİĞİ
PROGRAMI
2016-2020

2019
YILLIK
RAPORU

YÖNETİCİ ÖZETİ

Her hakkı saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü UNICEF'in izni olmadan çoğaltılamaz, bir erişim sisteminde saklanamaz veya herhangi bir elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt veya başka bir şekilde, önceden izin alınmaksızın kullanılamaz.

GİRİŞ

Türkiye çocuk haklarının korunmasına ve hatta sınırları ötesinde çocuk haklarının gelişimine katkı sunmaya yönelik önemli kapasiteye sahip bir üst orta gelir ülkesidir. Özellikle de sağlık ve eğitim alanlarında yerleşmiş kurumları ve kapsayıcı bir kamu hizmet ağı mevcuttur. Türkiye nüfusunda mutlak yoksulluk neredeyse hiç görülmemektedir. Yıllar içinde giderek düşen bebek ve çocuk ölüm oranları, 2018 yılında her bin canlı doğan için yüzde 9,3 ve yüzde 11,4 olarak hesaplanmıştır. Aynı yılda, bulaşıcı hastalıklar için genel aşılama oranı %98 olarak kaydedilmiş ve 6 ila 13 yaş arası nüfus için okula kayıt oranı %98'i aşmıştır. Okul öncesi ve orta eğitime kayıt da zaman içerisinde iyileşmiştir. Ancak Türkiye'de halen var olan önemli bölgesel, sosyo-ekonomik farklılıklar ve cinsiyet eşitsizlikleri, çocukların haklarını temin etmeyi engelleyebilmektedir. Ayrıca engeli olan çocuklar, ebeveyn bakımından yoksun ve kanunla ihtilafa düşmüş, ekonomik faaliyetlerde yer alan çocuklar ve çocuk yaşta evlilik riski altında olan kız çocukları gibi kırılgan grupların haklarının korunması için özel çabalar gerekmektedir.

Türkiye halen dünyadaki en büyük kayıtlı mülteci nüfusuna ev sahipliği yapmakta, bu durum ulusal

sistemler ve kaynaklar üzerinde baskı oluşturmaktadır. Türkiye'de 1,6 milyonu çocuk olmak üzere 3,6 milyon geçici koruma statüsü altında Suriyeli mülteci bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, başka ülkelerden gelen ve yaklaşık üçte biri çocuk olan 400.000'e yakın kayıtlı sığınmacı ve mülteci vardır. Tüm bu çocukların korunma ve hizmetlere ulaşım ihtiyaçlarının karşılanması için hala büyük bir çaba gerekmektedir. Ayrıca bu çocuklar ailelerinin yüksek yoksulluk düzeyi, savaş ve uzun süreli yerinden edilmeden kaynaklanan kalıcı travma, dil engeli ve sosyal içerme eksikliği nedeniyle özel ve acilen aşılması gereken zorluklarla karşı karşıya bulunmaktadır. Dahası, aralarında çocuklar da olan bazı düzensiz göçmenler hala Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaşmaya çalışmakta olup, deniz yoluyla ve ölüm riski içeren bir yolculuğu göze almaktadır. Türkiye mültecilerin ihtiyaçlarını karşılamayı üstlenmiş ve onların geniş bir hizmet yelpazesine erişimini sağlamak adına kayda değer ulusal kaynak kullanımında bulunmuş olsa da, mültecilerin zor şartları ve daha önce görülmemiş sayıları uluslararası dayanışmanın devamlılığını gerektirmektedir.

©UNICEF/Rich

Türkiye’de Çocukları Etkileyen Gelişmeler

Ülke Programı açısından 2019 yılında bir dizi önemli gelişme yaşanmıştır. Türkiye, liranın 2018’de aniden değer kaybetmesinin ardından, 2019 yılına ekonomik küçülmeye girmiştir. Ancak GSYH bazında büyüme 2019 yılının üçüncü çeyreğinde önceki yıla göre %0,9’luk artışla tekrar yakalanmıştır. Enflasyon düşerek Aralık ayında %11,84 olarak belirlenmiştir. İşsizlik ve genç işsizliği oranları iyileşse de, Kasım ayında sırasıyla %13,3 ve %24,5 gibi yüksek düzeylerde gerçekleşmiştir.

Hükümet mültecilerin durumunu karşılamaya yönelik çabalara liderlik etmeye devam etmiş ve en büyük insani yardım sağlayıcısı olmayı sürdürmüştür. Türkiye’deki toplam mülteci sayısı fazla değişiklik göstermemiş, geçici koruma altındaki Suriyeliler için açılan geçici barınma merkezlerinden (kamplar) bir kısmı

birleştirilmiş, merkez sayısı 20’den 7’ye düşmüş ve geçici barınma merkezlerinde yaşayan geçici koruma altındaki Suriyelilerin oranı daha da azalarak %2’nin altına inmiştir.

Aralık 2019 itibarıyla örgün eğitime dahil edilen Suriyeli mülteci sayısı 684.728’e ulaşırken, bu durum 2018-19 okul yılına göre %6,5 ve 2016-17 okul yılına göre %39’luk bir artış gerçekleştiğine işaret etmektedir. Ulusal okul sistemiyle entegrasyon süreci hız kazanmaya devam etmiş ve mülteci çocukların %96’sı devlet okullarına devam etmişlerdir. Kayda değer ilerlemeye rağmen, özellikle de ergen yaşta kiler olmak üzere yaklaşık 400.000 Suriyeli mülteci çocuk okula devam edememiştir.

Temmuz ayında 11. Kalkınma Planı (2019-2023) kabul edilmiştir. Planda kalkınmanın sosyal boyutuna yönelik eğitim, sağlık, aile, kadın, çocuk ve gençliğin de dahil olduğu ulusal önceliklere yer verilmiştir.

Temmuz ayında TBMM'nin İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna bağlı Çocuk Hakları Alt Komisyonu kurulmuştur. Alt komisyon çocuk haklarına dair konuları izlemek ve bunları yasama eylemlerine dönüştürmekle görevlendirilmiştir.

Mayıs ayında güncellenmiş Yargı Reformu Stratejisi yayımlanmıştır. Stratejide kanunla ihtilaf halinde olan çocuklar için, hapis cezasına alternatif yaptırımların genişletilmesi ve çocuklara özel bir uzlaştırma modeli oluşturulması gibi öneriler yer almaktadır. Ekim ayında ise, gerekli yasal düzenlemelerle belli yaş gruplarındaki çocuklar için azami tutukluluk süreleri kısaltılmış, çocuklar için özgürlük kısıtlamayan alternatif çözümler genişletilmiş, UNICEF desteğiyle geliştirilen çocuk dostu adli görüşme odaları açıkça düzenleme altına alınarak cinsel istismar mağduru çocukların beyanlarının özel ortamlarda alınması zorunlu hale getirilmiştir.

2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması'nın sonuçları yayınlanarak Türkiye'de kadın ve çocuklara dair önemli güncel bilgilere ulaşılmış, bu kapsamda Suriyeli mülteci nüfusuna ve erken çocukluk bakım ve gelişimine dair veriler ilk defa elde edilmiştir.

Özel gereksinimleri olan çocukların erken tespit ve sınıflandırılmasını iyileştirerek onlara mümkün olan en erken yaştan itibaren uygun destek ve hizmetler sağlamaya yönelik hazırlanan "Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu" Sağlık Bakanlığı ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından resmen onaylanmıştır.

2018 OECD Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı'nın (PISA) sonuçları açıklanmış, Türkiye'deki öğrencilerin 2015 yılına göre ilerleme kaydettiği gözlemlenmiştir. 79 ülkenin öğrencileri arasından Türkiye'deki öğrenciler okumada 40, matematikte 42 ve fende 39. sırada yer almıştır.

çok
yönlü
destek

UNICEF Ülke Programı

Türkiye-UNICEF 2016-2020 Ülke Programı, 2016-2020 Birleşmiş Milletler Kalkınma İşbirliği Stratejisi (UNDCS), 10. Ulusal Kalkınma Planı (2014-18), UNICEF Strateji Planı ve diğer ilgili dökümanlar doğrultusunda geliştirilmiştir. Program, sektörler arası dört çıktı etrafında şekillendirilmiştir. Bunlar:

- Sosyal içerme ve dayanıklılık artırma yoluyla eşit fırsatlar,
- Çocuk hakları için kaliteli veri, bilgi ve savunuculuk,
- Çocuk ve ergenler arasında toplumsal cinsiyet eşitliği,
- Türkiye ve UNICEF arasında sınırların ötesine genişletilmiş ortaklıktır.

Bu çıktılar on yedi Sürdürülebilir Kalkınma Amacı'ndan (SKA) aşağıda belirtilen 8 tanesine katkı sağlamaktadır: SKA 1 (Yoksulluğa Son), 3 (Sağlık ve Kaliteli Yaşam), 4 (Nitelikli Eğitim), 5 (Toplumsal Cinsiyet Eşitliği), 8 (İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme), 10 (Eşitsizliklerin Azaltılması), 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar), 16 (Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar) ve 17 (Amaçlar için Ortaklıklar). Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na Türkiye'de ulaşılmasına katkıda bulunmak ve özellikle de "kimseyi geride bırakmama" ilkesini bir gerçekliğe dönüştürmek Ülke Programının da merkezinde yer almaktadır.

Ülke Programı çıktıları aynı zamanda Suriye mülteci krizine yönelik olarak geliştirilen Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı'nda (3RP) belirlenen altı sektörün

dördüne katkı sağlamaktadır. Bu sektörler eğitim, koruma, temel ihtiyaçlar ve sağlıktır. İnsani müdahale Ülke Programına tamamıyla entegre edilmiş olup, programda göçmen ve mülteci çocuklara en kırılgan çocuk grupları arasında yer verilmiştir.

Program Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'yle işbirliği içerisinde ve ilgili bakanlıklar ve kurumlar, belediyeler, üniversiteler, sivil toplum ve özel sektör kuruluşlarıyla oluşturulan çok sayıda ortaklık aracılığıyla uygulanmaktadır. Program amaçlarına ulaşmak için hizmet tedarikinden ulusal sistemlerin güçlendirilmesine ve politika diyaloguna kadar geniş bir strateji yelpazesi kullanılmaktadır.

2016 yılında 103.7 milyon ABD doları, 2017'de 151 milyon ABD doları, 2018'de 181 milyon ABD doları olan Ülke Programının yıllık maddi hacmi 2019'da ise 205 milyon ABD doları düzeyine ulaşmıştır. UNICEF'in Ankara ve Gaziantep ofislerinde görev yapan çalışan sayısı 125'e çıkmıştır. Ek kaynaklar Ülke Programının ortaklarına sağladığı desteğin boyutunu artırmak ve Türkiye'deki tüm risk altındaki çocuklar için çocuk hakları gündemini desteklemek için kullanılmıştır.

2021-2025 yıllarını kapsayacak olan BM Sürdürülebilir Kalkınma İşbirliği Çerçevesi (UNDSFC) ve yeni UNICEF Ülke Programı belgesinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Birleşmiş Milletler ülke ekibiyle işbirliği içerisinde devam etmektedir.

2019 YILINDA ÇOCUKLAR İÇİN EN ÖNEMLİ KAZANIMLAR

Engeli olan, mülteci ve diğer risk altındaki çocuklar da dahil olmak üzere tüm kız ve erkek çocuklarına erken çocukluktan ergenliğe kadar kapsayıcı, kaliteli eğitim sağlamak için eğitim sisteminin kapasitesi daha da geliştirilmiştir. 3. ve 4. sınıf seviyesinde temel okuryazarlık ve matematik becerisi kazanamayan çocuklar için düzenlenen “İlkokullarda Yetiştirme Programı” gözden geçirilmiş ve ülke çapında uygulanarak 302.000 çocuğa ulaşmıştır. Yine ülke çapında öğretmenler ve okul yöneticileri için kapsayıcı eğitime yönelik eğitim programının geliştirilmesi ve gerçekleştirilmesinin ardından 24.000 okul yöneticisi ve öğretmene yabancı dil olarak Türkçe öğretimini de içeren ek modüller ulaştırılmıştır. Rehber öğretmenlere Türkiye genelinde uygulanacak olan travma mağduru öğrenciler için iyileştirilmiş psikososyal destek modülü konusunda eğitim verilmiştir. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin (RAM) özel ihtiyaçları olan çocuklar için özel eğitim ve rehberlik sağlamaya yönelik etkisinin artırılması için eğitim ve kamu bilgilendirme çalışmaları düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra okul öncesi öğretmenlerine yeni bir değerlendirme çerçevesinin kullanımı konusunda eğitim verilerek daha yüksek kaliteli erken çocukluk eğitimi ve özel ihtiyaçları olan çocuklara yönelik temel eğitim hizmetleri sağlamalarına destek verilmiş, engeli olan çocukların erken çocukluk eğitimine dahil edilmesine

yönelik kapsamlı eğitim materyallerinin geliştirilmesi tamamlanmıştır. Risk altındaki çocukların teknik ve mesleki eğitim programlarına erişimi ve eğitime devam etme oranını artırmak amacıyla rehberlik materyalleri ve gençlik güçlendirme modülleri uygulamaya alınmış ve liselerdeki ilk Tasarım Beceri Atölyeleri kurulmuştur.

Ülke Programı örgün eğitime katılan Suriyeli mülteci çocuk sayısındaki süregiden artışa katkıda bulunmaya devam etmiştir. Örgün eğitimde yer alan Suriyeli mülteci çocuk sayısı 684.728’e (336.722’si kız, 348.006’sı erkek) ulaşmış ve gittikleri okullar arasında devlet okullarının 2018-19 eğitim yılındaki %86’lık oranı, 2019-20 eğitim yılında %96’ya çıkmıştır. Mülteciler için hayata geçirilen Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) programının düzenli olarak büyümesi ile birlikte, programdan faydalanan çocuk sayısı Aralık 2018’de 410.740, Aralık 2019’da ise 562.016’ya yükselmiş ve böylece okula devam eden mülteci çocukların %80’i program kapsamına dahil edilmiştir. Daha büyük yaştaki çocukların ihtiyaçları dikkate alınarak ortaokul ve liseye giden çocuklar için ek ödeme uygulaması başlatılmıştır. 12.245 Suriyeli gönüllü eğitim personeli (SGEP) için teşvik ve eğitim verilmeye devam edilmiştir. SGEP’ler mülteci çocukların ulusal eğitim sistemine

©UNICEF/Feyziođlu

dahil edilmesini desteklemek için eğitim, idare, topluma erişim ve danışmanlık alanlarında daha fazla rol üstlenmektedir. Okula devam etmeyen 26.195 kız ve 28.079 erkek çocuk toplum-temelli kampanyalarla tespit edilerek en uygun eğitim fırsatlarına yönlendirilmiştir.

Risk altındaki mülteci çocuklara yaygın eğitim sayesinde ikinci bir şans yaratılmıştır. Okula devam etmeyen mülteci çocuklara sertifikalı öğrenme fırsatları sunan Hızlandırılmış Eğitim Programının (HEP) genişlemesi sürmüştür. Programının 2018 yılındaki başlangıcından 2019 yılının sonuna kadar geçen sürede 17.492 çocuk (%47'si kız) programdan faydalanmıştır. Bunların %48'i halihazırda ilgili HEP sürecini tamamlamış ve örgün eğitim sistemine yönlendirilmiştir. UNICEF'in desteklediği, Türkiye genelinde Gençlik Merkezleri ve diğer ortamlarda sunulan Türkçe dil sınıflarının kapsama alanı da artmış, 2019 yılında bu kurslardan 11.937 çocuk (%47'si kız) faydalanmıştır.

Ulusal çocuk koruma sisteminin kaliteli bakım ve koruma hizmetleri sunma kapasitesi yeni girişim ve programların geliştirilmesiyle iyileştirilmiştir.

Refakatsiz ve ailesinden ayrı düşmüş çocuklar (RAADÇ) da dahil olmak üzere yatılı bakım kurumlarında kalan çocukların psiko-sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimini desteklemek üzere geliştirilen Çocuk Destek ve Gelişim Programı yatılı bakım altında olan çocukların %20'sini oluşturan 2.688 çocuğa ulaşmış olup, programın kapsamı 2020 yılında daha da genişletilecektir. Çocukların kurumlarda kalıcılaşmasını engellemek için ihtiyaç duyulan kısa süreli koruyucu aile sisteminin geliştirilmesi için teknik destek ve eğitim sağlanmıştır. 15 ilave Aile Sosyal Destek Ekibi (ASDEP) için eğitim, araç, ek insan kaynağını da içeren destekler sağlanarak Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının (AÇŞHB) korumaya ihtiyaç duyan çocuklara topluluk seviyesinde erişim, tespit ve destek kapasitesine katkı sunulmuştur. Yoğun mülteci nüfusu bulunan illerde faaliyet gösteren bu ekipler 9.395 çocuğa ulaşmış ve 917 çocuğu uzmanlık gerektiren hizmetlere yönlendirmiştir. Mevcut acil durum ve afetlerde psikososyal destek hizmeti sunma kapasitesi iyileştirilmiş ve ilgili kurum ve kuruluşlardan 2.109 saha çalışanı UNICEF'in desteği ile eğitim

almıştır. 2019'da eğitim alan saha çalışanları deprem, sel, heyelan, yangın ve maden göçmesi gibi küçük boyutlu afetlerden etkilenen 4.795 kişiye ulaşmıştır.

Hem mülteci, hem de Türk çocuklar için toplum-temelli çocuk koruma hizmetlerinin kapsamı genişletilmeye devam etmiştir. Toplamda 255.297 çocuk toplum-temelli psikososyal destek ve çocuk koruma hizmetlerinden yararlanmıştır. Vaka yönetimi süreçlerine yönelik destekleri ile UNICEF 78.199 çocuğun bireysel destek erişimine tespit, değerlendirme ve yönlendirme noktalarında katkıda bulunmuştur. Toplamda 4.063 engeli olan çocuk hizmetlerden faydalanmıştır. Buna ek olarak Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) programının çocuk koruma bileşeniyle 18.844 çocuğa ulaşılmış, bunlardan 1.654'ü uzmanlaşmış hizmetlere yönlendirilmiştir. Yatılı bakımdaki refakatsiz ve ailesinden ayrı düşmüş çocuklara yönelik düzenlenen, çocuğun yüksek yararını gözeterek psikososyal ve vaka yönetimi hizmetleriyle 100'den fazla çocuğa ulaşılmıştır.

Çocuk yaşta evliliklerin ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin (TCDŞ) diğer türlerini önleme ve yanıtlamaya yönelik ulusal kapasite iyileştirilmiştir. 700 kolluk kuvveti mensubu ve 100 STK personeline tespit, yönlendirme ve vaka yönetimi konularında eğitim verilmiştir. 1.710 aileye yönelik farkındalık toplantıları ve 637 çocuğa (513'ü kız çocuğu) yönelik güçlenme atölyeleri düzenlenmiş, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 276 personeline toplumu harekete geçirme konusunda eğitim verilmiştir. TCDŞ hakkında farkındalık artırma etkinlikleriyle 40.653 kişiye ulaşılmıştır. Kız Çocuklar için Güvenli Alanlar ve toplum-temelli hizmetlerin yanı sıra belediyelerle de

işbirliği sayesinde Türk ve Suriyeli ergen kız çocukları desteklenmiş ve gerektiğinde uzmanlaşmış hizmetlere yönlendirilmiştir.

Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Ulusal Eylem Planının uygulanması desteklendi. Mesleki eğitim merkezleri, belediyeler, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) ve sivil toplum örgütleri ile birlikte Türkiye'deki iş müfettişlerinin %90'ının da dahil olduğu AÇSHB çalışanlarına yönelik çocuk işçiliği konusunda eğitimler düzenlenmiştir. Özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarına çocuk işçiliğinin engellenmesi için tarım araçlarını harekete geçirme konusunda eğitimler verilmiştir. Sivil toplum ortakları Adana, Şanlıurfa, Hatay ve Diyarbakır'da çocuk işçiliği riski altındaki 1.197 mülteci ve Türk (693'ü erkek, 504'ü kız) çocuğa psikososyal destek sağlamıştır.

Adalet sisteminin çocuk dostu yöntemleri uygulama kapasitesi iyileştirilmiş ve bazı çocuk dostu uygulamalar yaygınlaşmıştır. Suça sürüklenen çocuklar için geliştirilen DENGİ Denetimli Serbestlik Gençlik Programı güçlendirilmiş ve programdan 874 çocuk faydalanmıştır. Bu program bundan böyle Türkiye'nin 81 ilinde uygulanarak cezaevlerindeki çocuk sayısının ve suç tekrarının azalmasına katkı sağlayacaktır. Adliyelerdeki çocuk dostu Adli Görüşme Odalarının sayısı 59'dan 65'e çıkarılmış ve 5.000'in üzerinde çocuk bu odalardan faydalanmıştır. Arapça tercümanlara çocuk-dostu adli görüşme konusunda eğitim verilmiştir. Türkiye Barolar Birliği işbirliğiyle çocuklara verilen hukuki yardım hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik çabalar sürdürülmüştür.

Çok sayıda Türk ve mülteci ergen ve genç, etkin katılımlarını desteklemeye ve toplumsal uyumu iyileştirmeye yönelik etkinliklerde yer almışlardır.

49.094'ü kız olmak üzere 94.024 ergen ve genç, ergen katılımı ve toplumsal uyum programlarında yer alarak akranlarıncı verilen arabuluculuk, iletişim, farklılıklara saygı, proje geliştirme ve akran eğitimi konularında eğitimlere katıldıktan sonra kendi toplumlarında ortaklaşa geliştirdikleri etkinlikler düzenlemişlerdir. Gençlik ve Spor Bakanlığı'yla işbirliği içerisinde gençler için çok-sektörlü hizmetlerin kapsamı genişletilerek Türkiye genelinde 45 gençlik merkezinde yaşam becerileri, rekreasyon etkinlikleri, dil kursları, psikososyal destek ve danışmanlık fırsatları sunulmuştur.

Risk altındaki çocukların erken yaşta öğrenmesi desteklenmiştir.

Ulusal seviyede, ebeveynlerin çocuklarının bilişsel ve sosyo-duygusal gelişimini etkinlikler ve evde uygulanabilecek oyun ve yaratıcı aktiviteler aracılığıyla desteklemelerine yardımcı olacak erken çocukluk eğitim materyallerinin geliştirilmesine başlanmıştır. Kaliteli erken çocukluk eğitimi alanlarının sayısını artırmak amacıyla UNICEF'in sağladığı 39 konteyner sınıf ve gerekli eşya ve öğrenme materyalleri yılda yaklaşık 3900 çocuğa hizmet edecektir. Yerel seviyede, ulaşılması zor olan toplulukların çocukları için toplum-temelli erken öğrenme programları geliştirilerek 23.087 çocuğa ulaşılmıştır.

Risk altındaki küçük çocukların sağlığını ve beslenmesini destekleme çalışmalarına katkı sağlamıştır.

UNICEF, 91 Aşı İzleme Sistemi paketi

sağlayarak mülteci çocukların aşılama oranının artırılmasına katkıda bulunmuştur. Birinci derece sağlık hizmetlerinde çalışan Türk ve Suriyeli sağlık profesyonellerine mülteciler de dahil olmak üzere risk altındaki gruplarda olumlu bebek ve küçük çocuk beslenme uygulamalarını destekleyebilmeleri amacıyla eğitim verilmiş, 20 eğitim modülü güncellenmiştir.

Yerel yönetimlerin çocuk ve ergenleri destekleme kapasitesi güçlendirilmiştir.

Yerel seçimler sonrasında Türkiye Belediyeler Birliği ve UNICEF, 29 farklı belediyenin personeline çocuk dostu bütçe ve strateji geliştirme konusunda eğitim ve takiben teknik destek sağlamıştır.

UNICEF işbirliğiyle Kilis, Yüreğir ve Gaziantep belediyeleri

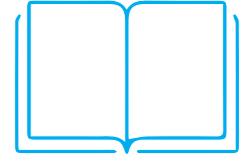
mülteci ve risk altındaki Türk çocuklara sundukları hizmetlerin kapsamını genişletmişlerdir. Örnek olarak Kilis belediye ekipleri 6.904 çocuğa ulaşarak çeşitli eğitim, çocuk koruma ve psikososyal destek hizmetlerinden faydalanmalarını sağlamıştır.

Çocuk katılımı desteklenmiştir.

Dünya Çocuk Günü'nde Ankara'da düzenlenen 20. Ulusal Çocuk Forumu'na 81 ilin çocuk hakları komisyonlarından üyeler katılmıştır. Çocuklar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı, Kamu Başdenetçisi ve UNICEF Temsilcisi'ne bir deklarasyon sunarak, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 30. yılı anısına fidan dikmişlerdir.

unicef

684.000'den

fazla

mülteci çocuk

örgün eğitime

dahil oldu

ÜLKE PROGRAMININ EĞİTİM ALANINDAKİ BAŞARILARI

Ülke Programının eğitim bileşeni eğitime erişim ve eğitimin kalitesine odaklanmakta ve SKA 4 (Kaliteli Eğitim), 5 (Toplumsal Cinsiyet Eşitliği) ve 10'a (Eşitsizliklerin Azaltılması) katkı sağlamaktadır. UNICEF'in ana çalışma ortağı Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, GAP İdaresi ve sivil toplum ortaklarıyla birlikte Milli Eğitim Bakanlığı'dır (MEB). Bu sektörler arası ortaklık, özellikle de okula devam etmeyen veya terk etme riski olan çocuk ve ergenler açısından önem taşımaktadır.

Mülteci çocuklar için örgün eğitim fırsatları

Farklı risk gruplarında yer alan çocuklar, eğitim haklarından tam olarak yararlanma noktasında farklı engellerle karşılaşır. Mülteci çocuklar eğitime hiçbir şekilde erişememe riski altındadır. Yürürlükte olan Ülke Programının başlangıç yılı olan 2016 yılında,

okul çağındaki mülteci nüfusunun yalnızca %36'sı okula kayıtlı durumdaydı. Eğitim sektörü, daha önce görülmemiş sayıda yeni çocuğu okullara yerleştirme sorunu ile karşı karşıya kalmıştı. 2019 yılının sonuna gelindiğinde mülteci çocuklar için okula kaydolma oranı ilkokulda %89,3, toplamda ise %63,3'e ulaşmıştır. MEB ayrıca bu çocukları devlet okullarına dahil etmek suretiyle verilen eğitimin sürdürülebilirliği ve kalitesi konusunda da ilerleme kaydetmiştir. 2018 sonu itibariyle 643.058 mülteci çocuk (316.485'i kız, 326.573'ü erkek) örgün eğitime katılırken, bu sayılar 2019-2020 eğitim yılı itibariyle 684.728'e (336.722'si kız ve 348.006'sı erkek) ulaşmıştır. Dahası Türkiye'de sadece mültecilere hizmet veren geçici eğitim merkezleri yerine devlet okullarında okuyan çocukların oranı 2018-19 eğitim yılında %86 iken 2019-20 eğitim yılında %96'ya çıkmıştır.

©UNICEF/Rich

Türkiye-UNICEF Ülke Programı bu başarıya çeşitli yöntemlerle destek sağlamıştır. ŞEY programının mülteci çocukları da kapsayacak şekilde genişlemesi sürdürülerek, mülteci ailelere, çocuklarının okula devam etmesi şartıyla, dezavantajlı Türk çocuklara sunulanla aynı miktarlarda nakit desteği sağlanmıştır (bkz. "Ülke Programının Sosyal Politika Alanındaki Başarıları"). Türkçe öğretmenlerinin eğitimi için verilen destek, eğitim sisteminin farklı kesimlerden gelen çocukların ihtiyaçlarını karşılama kapasitesini ve Türkçenin ikinci bir dil olarak öğretimini iyileştirmeyi sürdürmüştür (bkz. "Kaliteli Kapsayıcı Eğitim İçin Kapasite Artırmak").

Eğitim sistemine yüksek sayıda mülteci çocuğun dahil edilmesinden doğan zorlukları aşmak için öğrenme alanları ve malzemeleri sağlanmıştır (bkz. "Erken Çocukluk Gelişimi Alanında Ülke Programının Başarıları" başlığı altında 'Erken Öğrenme').

Suriyeli Gönüllü Eğitim Personeli (SGEP) için teşvik ve eğitimler devam etmiştir. Eğitim almış Suriyeli gönüllülerin eğitim sisteminde yer almaları Suriyeli çocukların motivasyonunu artırmaya ve onlar için sürdürülebilir, güvenli ve koruyucu öğrenme ortamları sağlanmasına katkıda bulunmuştur. Aynı zamanda geçici eğitim merkezlerinden devlet okullarına geçişlerine de yardımcı olmuştur. Aralık 2019 itibarıyla MEB-UNICEF-PTT Genel Müdürlüğü işbirliğiyle 23 ilde çalışan 12.245 SGEP'e (6.521'i kadın, 5.724'ü erkek) aylık teşvik sağlanmıştır. 2019'da SGEP'e ödenen aylık teşvik miktarı, Türkiye'de asgari ücrete yapılan artış oranında 1.603 TL'den 2.020 TL'ye yükseltilmiş ve SGEP için yeni eğitimler sağlanmıştır.

yaklaşık
17.500
çocuk
UNICEF destekli
dil kurslarından faydalandı

17.000'den
fazla çocuk
Hızlandırılmış Eğitim
Programı'ndan yararlandı

Suriyeli mülteci çocukların devlet okullarına artan entegrasyonu ile birlikte SGEP'in rolü, önceden MEB ve UNICEF tarafından geliştirilen Eğitim Personeli Yönetimi Stratejisi doğrultusunda güncellenmiştir. SGEP'ler artık devlet okulları, Halk Eğitim Merkezleri, Araştırma ve Danışmanlık Merkezleri ve MEB'in il ve ilçe müdürlükleri aracılığıyla eğitim, idare, topluma erişim ve danışmanlık hizmetlerine destek sağlamaktadır.

Ülke Programı kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kilis Belediyesi ve Türk Kızılay işbirliğinde toplum-temelli ekiplerce gerçekleştirilen topluma erişim kampanyaları sayesinde 24 ilde okula devam etmeyen 26.195 kız ve 28.079 erkek çocuk tespit edilmiş ve mevcut uygun eğitim fırsatlarına yönlendirilmiştir.

Mülteci ergenlere yönelik yaygın ve okul dışı eğitim fırsatları

Her ne kadar mülteci çocukların örgün eğitime kaydedilmesinde kayda değer ilerlemeler sağlanmış olsa da, MEB ve UNICEF eğitimleri uzun yıllar boyunca kesintiye uğramış ve örgün eğitime dönme konusunda

dil engeli, daha küçük çocuklarla birlikte okumak zorunda kalmak gibi sorunlar yaşayan okul dışında kalan çocuklar ve özellikle de ergenler için özel destek ve öğrenme fırsatları geliştirmeye kararlıdır.

Ülke Programı 2019 yılında mültecilere yönelik iki temel öğrenme alternatifini desteklemiştir. Bunlardan biri olan Hızlandırılmış Eğitim Programı (HEP), okul dışında kalan mülteci çocukların örgün eğitime geçişini desteklemek için özel olarak hazırlanmış bir yaygın eğitim programıdır. Bu program bir süredir okul dışında kalmış ve kendi yaş gruplarından öğrencilerle birlikte örgün eğitime katılmaya hazır olmayan 10-18 yaş arası mülteci çocuklara ikinci bir eğitim fırsatı sağlamaktadır. 12 ilde mevcut Halk Eğitim Merkezleri aracılığıyla sunulan program, MEB onaylı müfredatla sertifikalı öğrenme imkanı sağlamaktadır. Programın genişlemesi 2019 yılında da sürmüştür. Programın 2018 yılındaki başlangıcından 2019 yılının sonuna kadar olan döneminde 17.492 çocuk (%47'si kız) programdan faydalanmıştır. Bunların %48'i halihazırda ilgili HEP döngüsünü tamamlamış ve örgün eğitim sistemine yönlendirilmiştir.

©UNICEF/Ölçer

Türkçe Dil Sınıfları ise hem okul dışında kalan hem de okulu bırakma riski altında olan çocukların eğitime katılımlarını etkileyen dil engelini ortadan kaldırma amacı taşımaktadır. Bu kurslar, yaşam becerileri, sanat, spor ve sosyal uyum etkinlikleriyle birlikte Gençlik ve Spor Bakanlığının 24 ildeki Gençlik Merkezleri'nde verilmektedir. Türkçe Dil Sınıfları 2018 yılında başlamış ve 2019 yılında hızla genişlemiştir. 2019 yılı sonu itibarıyla (8.275'i 6-13 yaş arası, 3.662'si 14-17 yaş arası ve %47'si kız olmak üzere) 11.937 çocuk UNICEF destekli dil kurslarından faydalanmıştır.

Okul dışında kalmış çocukların bu yaygın eğitim fırsatlarına erişimini destekleme kapsamında ev ödevi destek faaliyetleri, ulaşım hizmeti ve okul malzemeleri sağlanmaktadır. HEP öğrencileri ayrıca ilk kez 2019 yılında ŞEY programı kapsamına alınmışlardır.

Kaliteli kapsayıcı eğitim

2019 yılında MEB ve UNICEF, eğitimin kalitesini özellikle de farklı çocuk gruplarına yönelik kapsayıcılığını iyileştirmek amacıyla eğitim politikası ve uygulamaları, mesleki gelişim ve öğrenme değerlendirme sistemleri konusunda işbirliğini sürdürmüştür.

Kapsayıcı Eğitim Öğretmen Eğitimi Programı daha da geliştirilmiş ve yeni eğitim modülleri yaklaşık 24.000 okul idarecisi, ilkökul, okul öncesi ve Türkçe öğretmenine ulaştırılarak eğitimcilerin daha kapsayıcı bir okul ortamı yaratması, sınıflarda rehberlik vermesi ve Türkçeyi ikinci bir dil olarak öğretmesi sağlanmıştır. Bu program, mülteci çocukları da içeren ancak onlarla sınırlı olmayan en dezavantajlı öğrencilere fayda sağlayacaktır.

3. ve 4. sınıflara giden ancak temel okuma yazma ve matematik becerilerini istendiği ölçüde kazanamayan önemli sayıda çocuk için geliştirilen Yetiştirici Eğitim Programı, pilot uygulama evresinden edinilen bilgiler ışığında güncellenmiş, 2019-2020 eğitim yılında tam olarak uygulanmaya başlanmıştır. Şu anda program Türkiye genelinde 302.000 üçüncü sınıf öğrencisini kapsamaktadır.

Psikososyal Destek Modülü, eğitim sisteminin travma yüzünden öğrenme güçlüğü çeken mülteci ve diğer öğrencileri destekleme kapasitesini iyileştirmek üzere tekrar gözden geçirilmiştir. Modülün Türkiye genelinde uygulanmasına hazırlık olarak, okul rehber öğretmenlerinin eğitimine devam edilmiştir.

Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nin (RAM) kapasitesini artırarak özel eğitimin ve özel ihtiyaçları olan çocuklara okullarda sunulan rehberlik hizmetlerinin kalitesini iyileştirme çabaları devam etmiştir. Toplamda 732 Türk rehber öğretmen ve 170 Suriyeli gönüllü eğitim personeline eğitim sağlanmış, toplumsal farkındalık seminerleri gerçekleştirilmiş ve RAM hizmetleri hakkında bilgi veren Türkçe ve Arapça 20.000 adet broşür dağıtılmıştır.

MEB ve UNICEF'le işbirliği içinde Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından gerçekleştirilen Türkiye'deki öğrenci değerlendirme sistemi araştırması tamamlanarak, yayımlanmıştır. Bu araştırma, ulusal sınavlardan sınıfta değerlendirme uygulamalarına kadar öğrenmenin tüm bileşenleri hakkında öneriler içermektedir.

Orta öğretim ve ergenlerin beceri gelişimine yönelik destek

2018-19 eğitim yılında MEB, 14-17 yaş arası çocuklarda net okullaşma oranının %88,22 olduğunu açıklamıştır.

Liseye kayıttaki genel artışa ve cinsiyetler arasındaki farkın ulusal düzeyde neredeyse tamamen kapanmasına rağmen, eğitime erişim oranı bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir. Dahası, bu yaş grubundaki mülteci çocukların büyük bölümü hala okula gitmemektedir. Dolayısıyla, ergenlere yönelik geçmişlerini ve baş etmeleri gereken güçlükleri de göz önünde bulunduran uygun, kapsayıcı ve kaliteli öğrenim fırsatları sunmak önemlidir.

Bu çerçevede, yukarıda kapsayıcı eğitim ve mültecilerin eğitimi başlıkları altında değinilen müdahalelere ek olarak MEB ve UNICEF işbirliğiyle Mesleki Eğitim Merkezleri'nin (MEM) güçlendirilmesi konusunda da işbirliği yapılmıştır. MEM öğrencilerine uygun rehberlik materyalleri ve gençlik güçlendirme modüllerinin geliştirilmesi, tüm MEM rehber öğretmenlerine risk altındaki çocukların teknik ve mesleki eğitim programlarına erişimi ve devamlı katılımını sağlamak amacıyla eğitim verilmesi sağlanmıştır. Bunun yanı sıra, devamsızlık yapan veya eğitimden erken ayrılma riski olan öğrencilerin sayısının azaltılması amacıyla yenilikçi bir girişimle 11 lisede Tasarım Beceri Atölyeleri açılmıştır. Burada amaç, gençlere sorun çözme, eleştirel düşünme, üretkenlik, takım çalışması ve sosyal ve duygusal becerileri geliştirmeye yönelik daha elverişli öğrenme ortamları sunmaktır. Okul müdürleri ve öğretmenlere Tasarım Beceri Atölyesi materyal ve uygulamaları konusunda eğitim verilmiştir.

Okul dışında kalan çocuklarla ilgili olarak, gelecekte de eğitim fırsatlarının dışında kalması muhtemel olan Türk ve mülteci çocukları daha etkili bir şekilde tespit edebilmek ve eğitime geri kazandırabilmek için yenilikçi çözümler geliştirmek amacıyla kapsamlı bir araştırmaya başlanmıştır.

ÜLKE PROGRAMININ ÇOCUK KORUMA ALANINDAKİ BAŞARILARI

**255.000'den
fazla çocuk**

psiko-sosyal destek ve çocuk koruma
hizmetlerinden faydalandı

Ülke Programının çocuk koruma programı bileşeni, çeşitli koruma kaygıları nedeniyle geride kalma riskiyle karşı karşıya bulunan, güç durumdaki farklı çocuk gruplarına ulaşmayı hedeflemektedir. SKA 5 (Toplumsal Cinsiyet Eşitliği), 10 (Eşitsizliklerin Azaltılması) ve 16'ya (Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar) katkı sağlamaktadır.

Türkiye'de devletin kapsamlı kamu hizmet ağları aracılığıyla sorumluluklarını yerine getirme geleneği köklüdür. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB), Adalet Bakanlığı (AdB), diğer ulusal kurumlar ve UNICEF arasındaki uzun soluklu işbirliği, ulusal çocuk koruma sistemlerinin gerek çocuk bakımı alanında gerek çocuklar için adalet çerçevesinde Türkiye'de yaşayan mülteciler de dahil olmak üzere tüm çocuklara hizmet sağlamak amacıyla daha da güçlendirilmesine odaklıdır.

Çocuk bakım ve koruma sistemlerinin iyileştirilmesi

AÇSHB, ebeveyn bakımından yoksun çocuklar için oluşturulan yatılı kuruluşlardaki bakımın kalitesini

arttırmak ve refakatsiz ve ailesinden ayrı düşmüş çocuklar da dahil olmak üzere devlet koruması altındaki çocukların psiko-sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimini desteklemek amacıyla Çocuk Destek ve Gelişim Programı'nı uygulamaya başlamıştır. 2019 yılında program 12 ilde 2.688 çocuğa, yani yatılı bakım hizmeti alan tüm çocukların %20'sine ulaşmıştır. 2019 yılında programın genişletilmesi için daha fazla eğitici eğitimi gerçekleştirilmiştir.

Aile temelli bakımın güçlendirilmesi ve çocukların kuruluşlarda kalmasının engellenmesi için Kısa Süreli Koruyucu Aile Sisteminin geliştirilmesine teknik destek sağlanmış, bu kapsamda 85 hizmet sağlayıcısına yönelik koruyucu aile eğitimi düzenlenmiştir.

©UNICEF/Uyanık

Ülke Programı, koruma sorunları olan çocukların toplum içinde tespit edilmesi, yönlendirilmesi ve hizmet sağlanmasına yönelik ulusal kapasiteyi güçlendirme amacıyla AÇSHB'nin Aile Sosyal Destek Ekipleri (ASDEP) ve Sosyal Hizmet Merkezlerinin (SHM) güçlendirilmesine katkı sağlamaya devam etmiştir. Standart vaka yönetimi modül ve araçlarının geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapılmış ve 649 ASDEP personeline cinsel istismarın engellenmesi ve travma mağdurlarıyla çalışma konularında eğitim verilmiştir. UNICEF ayrıca en yüksek mülteci nüfusunu barındıran 15 ilde ASDEP ekiplerini desteklemek için 86 vaka çalışanı ve çevirmeni istihdam etmiştir. Söz konusu ekipler, 1.243'ü yüksek risk altında olan, 917'si ise uzmanlık gerektiren hizmetlere yönlendirilmeye ihtiyaç duyan toplamda 9.395 çocuğu değerlendirmiştir.

Afet riski azaltma çalışmaları kapsamında AÇSHB ve UNICEF acil durum ve afetlerde psikososyal destek hizmetlerinin standartlaştırılmasına yönelik çalışmalarına devam etmiştir. AÇSHB, MEB, AFAD, SB ve Türk Kızılay'dan toplam 2.019 sosyal hizmet, eğitim ve sağlık personeline psikososyal destek eğitimi verilmiştir. 2019 yılında eğitim almış saha çalışanları deprem, sel, heyelan, yangın, maden göçmesi gibi küçük boyutlu acil durumlardan etkilenen 4.795 kişiye ulaşmıştır.

çocuk bakım ve
koruma sistemlerinin
güçlendirilmesi

Koruma ihtiyacı olan mülteci ve göçmen çocuklara destek

Aynı toplumda yaşayan güç durumdaki mülteci ve Türk çocuklar, psikososyal destek ihtiyacı da dahil olmak üzere özel çocuk koruma hizmetlerine gereksinim duymaktadırlar. Bu acil ihtiyaçları karşılamak ve ulusal sistemler tarafından sağlanan çocuk bakım ve koruma hizmetlerine yardımcı olmak için UNICEF toplum-temelli hizmetler sunan çeşitli kuruluşlarla iş birliği yaparak söz konusu hizmetlerin kalite ve kapsam yönünden geliştirilmesine destek sağlamaktadır. Ayrıca AÇSHB, STK'lar ve diğer ortaklarla iş birliği içerisinde, mülteci nüfusunun yoğun olduğu bölgelerde güvenli alanlar, toplum merkezleri, topluma erişim hizmetleri ve gezici ekipler aracılığıyla sunulan toplum-temelli hizmetlerin yanı sıra mültecilerin ulusal hizmetlere erişimini sağlamak amacıyla yönlendirme ve kolaylaştırma desteği sağlamaktadır.

2019 yılında kız ve erkek sayısı eşit olmak üzere toplam 255.297 çocuk bu toplum-temelli kanallar aracılığıyla psikososyal destek ve ebeveynlik eğitim programları, hukuksal destek, engeli olan çocuklar için değerlendirme ve yönlendirme ile acil nakit yardımı gibi diğer temel çocuk koruma hizmetlerinden faydalanmıştır. UNICEF vaka yönetimi süreçlerine yönelik sağladığı destek ile tespit, değerlendirme ve yönlendirme noktasında 78.199 çocuğun bireysel desteğe erişimine katkıda bulunmuş, bu çocukların 37.237'si hukuki danışmanlıkta içeren uzmanlık hizmetlerine yönlendirilmiştir. Toplamda 4.063 engeli olan çocuk (1.687'si kız; 2.376'sı erkek) güvenli alanlarda psikososyal rehberlik de dahil olmak üzere çok-yönlü hizmetlerden faydalanırken, UNICEF'in ortakları tarafından işletilen tüm hizmet noktalarında engellilik hakkında farkındalığın artırılması ve engeli olan kişilerin hizmetlere erişimi için kapasitenin geliştirilmesine yönelik seminerler düzenlenmiştir.

2019 yılından itibaren toplumsal uyum etkinliklerine (bkz. "Ülke Programının Ergenler Alanındaki Başarıları") ve Türkçe dil kurslarına (bkz. "Ülke Programının Eğitim Alanındaki Başarıları") katılan Türk ve Suriyeli ergenlerin psikososyal destek programlarına ve bireysel rehberlik hizmetlerine erişimi sağlanmış, 3.019 ergen bu hizmetlerden faydalanmıştır.

ŞEY programının (bkz. "Ülke Programının Sosyal Politika Alanındaki Başarıları") çocuk koruma bileşeniyle 9.093'ü kız çocuğu olan toplam 18.844 çocuğa ulaşılmıştır. Bunlardan 681'i kız olmak üzere orta veya yüksek koruma riski altında olduğu tespit edilen 1.654 çocuk uzmanlaşmış hizmetlere yönlendirilmiştir. Söz konusu bileşen kapsamında, ŞEY programının gerektirdiği katılım koşullarını karşılayamama riski en yüksek olan ailelere yönelik ev ziyaretleri düzenlenmekte, çocuk koruma desteği sağlanmakta ve ihtiyaca göre belirlenen uzmanlaşmış hizmetlere yönlendirme yapılmaktadır.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (GİGM) belirli kabul, barınma ve geri gönderme merkezlerindeki altı çocuk dostu alanda mülteci ve göçmen çocuklar ile gençlere sağlanan çok-sektörlü hizmetler malzeme tedariki, eğitim etkinlikleri, ailelere yönelik toplantılar düzenlenmesi ve standart işleyiş prosedürlerinin sağlanmasıyla iyileştirilmiştir.

STK ortaklarının desteğiyle düzensiz göçten en çok etkilenen illerdeki AÇSHB'ye ait barınma merkezlerinde bulunan 100'den fazla kız ve erkek çocuğa, refakatsiz ve ailesinden ayrı düşmüş çocuklara yönelik yüksek yarar değerlendirmesi de dahil olmak üzere psikososyal destek ve vaka yönetimi hizmetleri sağlanmıştır.

Çocuk yaşta evliliklerin ve toplumsal cinsiyete dayalı diğer şiddet türlerinin önlenmesi

2018 Nüfus ve Sağlık Araştırması'nın sonuçları çocuk yaşta evliliklerin Türkiye'de aşılması gereken bir sorun olmaya devam ettiğini göstermektedir. Araştırmaya göre 20-24 yaş arası Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı kadınların %14,7'si 18 yaşına gelmeden evlenmiştir. Bu oran 2013'ten bu yana değişmemiştir. Bu yaşta kadınların %2'si 15 yaşına gelmeden evlenmiştir. Suriyeli mülteci kadınlar için ulusal ölçekte temsil gücü olan ilk veriler endişe verici oranlar içermektedir. Türkiye'deki 20-24 yaş arası Suriyeli kadınların %44,8'i 18 yaşına gelmeden, %9,2'si ise 15 yaşına gelmeden evlenmiştir. Ataerkil kültürel normlar, yasal boşluklar ve yasaların uygulanması noktasındaki sınırlılıklar çocuk yaşta evlilikleri kolaylaştırmaktadır. Yoksulluk ve toplumsal dışlanmanın da, özellikle mülteci aileler bakımından, bu evliliklerin gerçekleşmesinde etkili olduğu görülmektedir.

2019 yılında UNICEF çocuk yaşta evliliklerin önlenmesi amacıyla AÇSHB, diğer BM kuruluşları ve sivil toplumla işbirliğini sürdürmüştür. 700 kolluk kuvveti mensubu ve 100 STK personeline tespit, yönlendirme ve vaka yönetimi konularında eğitim verilmiştir. AÇSHB bu eğitimleri illere yaygınlaştırarak 16.000 hizmet sağlayıcı personele ulaştırmıştır. UNICEF aynı zamanda ulusal ve yerel eylem planlarının uygulanması, toplumsal ve davranışsal dönüşümlere yönelik iletişim stratejilerinin işletilmesi, verilerin toplanması ve yararlanıcılara sunulan hizmetlerin geliştirilmesini desteklemek amacıyla yürütülen Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evliliklerin Önlenmesi için BM Ortak Programı'nın koordinasyonunu üstlenmektedir.

Toplumsal ve davranışsal dönüşüm için iletişim stratejisi kapsamında UNICEF ve ortakları 2019 yılında (1.466'sı kadın, 244'ü erkek) 1.710 ebeveyn için farkındalık toplantıları ve (513'ü kız, 124'ü erkek) 637 çocuk için

“güçlenme atölyeleri” düzenlemiştir. Yeni iletişim yöntemleri (rol modellerle toplantılar, ergen mentörlük programı, kuşaklar arası kamusal toplantılar) geliştirilmiş ve Kilis ilinde 400'den fazla çocuk ve gence ulaşılmıştır. Bu çabaların kapsamını artırmak için AÇSHB'nin 276 personeline toplum katılımı konusunda eğitim verilmiştir.

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDŞ) konusunda toplam 40.653 kişinin farkındalığı artırılmış, çocuklara yönelik düzenlenen “güvenli dokunma” seminerleri çocuk dostu alanlar programının temel bir bileşeni olmaya devam etmiştir. TCDŞ riski altında bulunan ergen kız çocuklarına psiko-sosyal destek ve rehberlik, hukuk danışmanlığı, vaka yönetimi ve yönlendirme de içeren yapılandırılmış toplum temelli hizmetler sunan Kızlar için Güvenli Alanlara sağlanan destek devam ettirilmiş ve 2.462 Türk ve Suriyeli ergen kız çocuğu bu alanlarda sunulan hizmetlerden faydalanmıştır.

UNICEF destekli merkezlerde sürdürülen TCDŞ vaka yönetimi süreçlerini güçlendirme çabaları TCDŞ mağdurlarının daha erken tespit edilmesini ve daha iyi sınıflandırılmasını sağlamıştır. 549'u kız 797 çocuk farklı TCDŞ türlerinin mağduru olarak tespit edilmiş ve devlet tarafından sağlanan uzmanlaşmış hizmetler, bireysel danışma ve duygusal destek grubu çalışmaları gibi destek mekanizmalarına yönlendirilmiştir.

UNICEF; Dünya Kadınlar Günü, Kadına Yönelik Şiddete Karşı 16 Gün Aktivizm, 5. Dünya Kız Çocukları Günü kampanya ve etkinliklerine katkı sağlamıştır. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin çocuk dostu bir versiyonu, Suriyeli mülteci çocuklar da dahil olmak üzere kız ve erkek çocuklarla istişare yapılarak geliştirilmiştir. UNICEF ayrıca ortaklarının çocukların güvenliğinin sağlanması ve cinsel istismar ve sömürünün önlenmesine yönelik kapasitelerini de güçlendirmiştir (bkz. “Çocuk Bakım ve Koruma Sistemlerinin Geliştirilmesi altındaki “Ülke Programının Çocuk Koruma Alanındaki Başarıları”).

©UNICEF/Sayındı

Çocuklar için adalet sisteminin güçlendirilmesi

Adalet Bakanlığı (AdB) verileri suça sürüklenen çocukların, çocuklara karşı açılan ceza davalarının ve alıkonulan çocukların sayısında bir miktar düşüş olduğunu göstermektedir. Buna rağmen, %95'i erkek olmak üzere yaklaşık 2.500 çocuk hapiste bulunmaktadır. Bir ceza kovuşturması nedeniyle mahkemeye çıkarılan çocukların yalnızca yarısının davası çocuk konusunda uzmanlaşmış mahkemelerde görülmektedir.

2019 yılında AdB, UNICEF ve sivil toplum kuruluşları adalet sisteminde çocuk dostu usullerin iyileştirilmesi için işbirliğini sürdürmüştür.

AdB'nin UNICEF desteğiyle geliştirdiği Denetimli Serbestlik Gençlik (DENGE) Programı'ndan 874

çocuk faydalanmıştır. 81 ilde hayata geçirilecek bu program, hapisteki çocuk sayısının ve tekrar suç işleme oranlarının azalmasına katkı sunmayı amaçlamaktadır. DENGE programı, denetimli serbestlik altındaki çocukların profili ve program aşamalarında ilerleyişi hakkında daha iyi veri toplamak için Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) kapsamında özel izleme araçlarının geliştirilmesiyle güçlendirilmiştir. "Çocuklarda Suç Tekrarının Önlenmesi Çalıştayı" ile adalet ve sosyal refah sektörleri arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi ve kanunla ihtilaf halindeki çocuklara özel hizmetlerin geliştirilmesine yönelik somut öneriler üretilmiştir.

**5.000'den
fazla çocuk**
65 adli görüşme
odasından faydalandı

Ülke Programı suça sürüklenen, mağdur ve tanık çocuklar için çocuk dostu görüşme odalarının kullanımının artırılmasına da katkı sağlamıştır. Adliyelerdeki çocuk dostu adli görüşme odalarının sayısı 59'dan 65'e çıkmış ve 5.000'den fazla çocuk bu odalardan faydalanmıştır.

Çocuk dostu adli görüşmeler konusunda geliştirilen bir eğitim programı, mültecilerin adalet sisteminde yoğun olarak yer aldığı illerde çalışan 142 Arapça çevirmenine uygulanmıştır.

Çocuklar için hukuki yardımın iyileştirilmesi amacıyla UNICEF tarafından geliştirilen rehber ilkeler Türkiye Barolar Birliği tarafından kabul edilmiş ve çocuklarla çalışan hukukçular için de bir kapasite güçlendirme planı oluşturulmuştur.

Çözüm Mekanizmalarına Erişim

UNICEF ve yeni kurulan TBMM Çocuk Hakları Alt Komisyonu arasında yasaların incelenmesi, çocuğa yönelik şiddet ve çocuk dostu bütçeleme konularını da içeren bir mutabakat imzalanmıştır.

Kamu Denetçiliği Kurumu'nun (KDK) 2018 yılında "Çocuk Hakları ve Topluma Erişim Stratejileri"ni benimsemesinin ardından, UNICEF bu stratejilerin uygulamasına yönelik geliştirilen yeni araçlar ve farkındalık yaratma etkinliklerine katkıda bulunmuştur. Çeşitli yaş gruplarına yönelik bir ekran eğitimi programı tasarlanmış, KDK'nin yetki alanı ve kararlarını standart formatta tanıtan çocuk dostu araçlar geliştirilmiştir.

Çocuk haklarının izlenmesi konusunda üniversiteler, STK'lar ve barolarla işbirliği sürmüştür. Çeşitli istişare ve eğitim etkinlikleri sonucunda Engelli Çocuk Hakları Ağı, BM Engeli Olan Kişilerin Hakları Komitesi'ne bir rapor sunmuştur. Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek için Ortaklık Ağı ise Evrensel Periyodik İnceleme sürecine bir rapor sunarak katkıda bulunmuştur.

ÜLKE PROGRAMININ SOSYAL POLİTİKA ALANINDAKİ BAŞARILARI

562.000'den
fazla mülteci çocuk
Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY)
programından yararlandı

Ülke Programının Sosyal Politika bileşeni, çocukların haklarının tam olarak gerçekleşmesini engelleyen veya çocukların geride kalması riskine yol açan bazı sosyo-ekonomik faktörlerin çözümünü hedeflemektedir. Bu bileşenle ayrıca, sosyal koruma sistemlerinin desteklenmesi, yerel yönetimler düzeyinde çocuk dostu yönetişimin güçlendirilmesi ve çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik ulusal çalışmalara destek sağlanmaktadır. Bu alanlardaki çabalar, SKA 1 (Yoksulluğa Son), 8 (İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme), 10 (Eşitsizliklerin Azaltılması) ve 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar)'de dahil olmak üzere pek çok Sürdürülebilir Kalkınma Amacı'na katkı sağlamaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2018 verilerine göre Türkiye'de görelî yoksulluk oranı (eşdeğer hanehalkı medyan gelirinin %60'ının altında geliri olan hanelerin oranı) %21,2'dir. Çocuklar arasında görelî yoksulluk %32,1'le daha yüksektir. Suriyeli mülteciler için Acil Durum Sosyal Güvenlik Ağı (ESSN) izlemek için yapılan taramalar ESSN'den faydalanan mülteci hanelerin %11,7'sinin aşırı yoksul, %59,18'inin orta düzey yoksul olduğunu saptamıştır.

ŞEY Programı

Dezavantajlı Türk çocuklar için ulusal düzeyde yürütülen bir program olan ŞEY programı Haziran

2017'de mülteci ailelerin çocuklarını da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Mülteciler için ŞEY Programı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Kızılay ve UNICEF ortaklığında yürütülmektedir.

ŞEY programı mülteci çocukların eğitim hayatlarına devam etmesinin karşısındaki temel engellerden biri olan ekonomik güçlükleri hafifletmeyi, çocukların okula kayıt olmalarını ve düzenli olarak devam etmelerini teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Program şu iki bileşenden oluşmaktadır: 1) Çocukların yaş ve cinsiyetine göre belirlenmiş olan miktarların iki ayda bir ailelerin ödeme kartına yatırılmasını içeren bir nakit transferi bileşeni; 2) Okula devamsızlık yapan çocukların ailelerine ulaşarak tarama, tespit ve gerektiğinde yönlendirme hizmetlerinin gerçekleştirilmesini içeren çocuk koruma bileşeni (bkz. "Ülke Programının Eğitim Alanındaki Başarıları" ve "Ülke Programının Çocuk Koruma Alanındaki Başarıları"). Ödemeler çocukların okula düzenli devam etmesi koşuluna bağlı olarak gerçekleştirilmektedir. ŞEY programı mülteci ailelerin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için şartsız ekonomik destek sağlayan ESSN ile yakından ilişkilidir ve iki program birbirini karşılıklı olarak güçlendirmektedir.

©UNICEF/Rich

Mülteciler için ŞEY Programı Aralık 2018’de 410.740 çocuğa ulaşırken, Aralık 2019’da ulaşılan çocuk sayısı 562.016’ya çıkmıştır. Okulda kayıtlı tüm mülteci çocukların %80’i ŞEY programından faydalanmaktadır. 2018-19 eğitim yılında faydalanıcıların %81’i okula düzenli devam etmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın UNICEF desteğiyle uyguladığı ve bir yaygın eğitim hizmeti olan Hızlandırılmış Eğitim Programından faydalanan risk altındaki çocuklar da yıl boyunca ŞEY programından faydalanmıştır.

2019-2020 eğitim yılında eğitime erişimde daha fazla güçlükle karşılaşan yaşça büyük mülteci çocukların eğitime kaydolması ve düzenli olarak devam etmesini teşvik amacıyla, ek ödemeler uygulamaya konmuştur. Ek ödemeler 5. ila 8. sınıflardaki çocuklar için 100 TL, 9. ila 12. sınıflar ve Hızlandırılmış Eğitim Programındaki çocuklar için ise 150 TL tutarındadır.

Çocuk Dostu Şehirler ve Belediyelere Sağlanan Diğer Destekler

Yerel yönetimler ve belediyeler düzeyinde çocuk dostu yönetimi artırmayı amaçlayan Çocuk Dostu Şehirler girişimi kapsamında yerel yönetimlerin risk altındaki çocuklara uygulamalarını destekleyen ve kapasitelerini artıran geliştirme çalışmaları devam etmiştir. Yerel seçimlerin ardından Türkiye Belediyeler Birliği ve UNICEF, 29 belediyenin personeline çocuk dostu bütçe ve strateji geliştirme konusunda eğitim vermiştir. Bu belediyelerden 20’sine çocuk haklarının çeşitli alanlarında teknik destek sağlanmıştır.

Türkiye Belediyeler Birliği ve UNICEF çocuk işçiliğiyle mücadelede belediyelerin kapasitesini güçlendirmek amacıyla işbirliği yapmaya devam etmektedir. Bu kapsamda belediyeler için çocuk işçiliği rehberleri hazırlanmış ve 74 zabita memuruna eğitim verilmiştir.

Toplamda 1.4 milyon Türk vatandaşı ve yaklaşık 600.000 mülteciye ev sahipliği yapan üç belediyeye birlikte çok-sektörlü çalışma planlarının uygulanmasına devam edilmektedir.

2019 yılında Kilis Belediyesi ile olan ortaklık yenilenerek mülteci ve risk altındaki Türkiyeli çocuklara çok sektörlü hizmet sunumu genişletilmiş, özellikle de ergen ve genç gelişimi ve katılımı, çocuk koruma, ve eğitim alanlarına odaklanılmıştır. 2019 yılı sonunda belediye ekipleri 6.904'ü çocuk olmak üzere 10.291 kişiye ulaşmış, 5.043 çocuk eğitim hizmetlerinden (erken çocukluk eğitimi, ev ödevi desteği, Türkçe dil kursları, yaygın eğitim vb.) ve 1.513 çocuk temel çocuk koruma ve psikososyal destek hizmetlerinden faydalanmıştır. Bunun yanı sıra 1.554 ergen ve genç toplumsal uyum hizmetlerinden faydalanmıştır. Oluşturulan geniş tabanlı "toplumsal uyum koordinasyon platformunun" başkanlığı belediye tarafından üstlenilmiştir.

UNICEF mevsimlik gezici tarım işçi nüfusu yüksek olan Yüreğir Belediyesi'ni çocuk işçiliğiyle mücadele ve erken çocukluk eğitiminin genişletilmesinde, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'ni ise çocuk yaşta evlilik ve çocuk işçiliğiyle mücadele, toplumsal cinsiyet eşitsizliği mağdurlarına sunulan hizmetlerin genişletilmesi ve mülteci çocukların eğitime erişiminin artırılması konularında desteklemeye devam etmiştir.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi ile ergen kız ve erkek çocukların koruma ve eğitim hizmetlerine erişimi odaklı bir ihtiyaç değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir.

Çocuk işçiliğiyle mücadele kapasitesinin artırılması

UNICEF AÇSHB, MEM, belediyeler, TESK ve sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerini geliştirme yoluyla Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Ulusal Programı'nın (2017-2023) uygulanmasını desteklemeye devam etmiştir.

Türkiye'de AÇSHB Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nda görev yapan veri müfettişlerinin %90'ına yakını oluşturulan 850 iş müfettişine çocuk işçiliği konusunda eğitim verilmiştir. İllerde yeni oluşturulan il çocuk işçiliği ile mücadele birimlerinin operasyonel kapasitelerini artırmak amacıyla, yerel gereksinimlerine uyarlanan, eğitim çalışmaları ve istişare toplantıları gerçekleştirilmiş; ve il düzeyinde ihtiyaç/hizmet haritaları geliştirilmiştir. STK'lara destek, farkındalık artırmaya yönelik olurken, Adana, Şanlıurfa, Hatay ve Diyarbakır'da çocuk işçiliği riskiyle karşı karşıya olan 1.197 Türk ve mülteci (963'ü erkek, 504'ü kız) çocuk sosyal hizmetlere yönlendirilmiş ve psikososyal destekten faydalanmıştır.

MEB ve TESK'le yapılan işbirliği çerçevesinde Teknik ve Mesleki Lise ve MEM'lerde görev yapan 350 rehber öğretmen, koordinatör öğretmen ve usta eğitime çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda eğitim verilmiş ve hazırlanmış olan rehber kitapçıklar ulusal düzeyde dağıtılmıştır.

Mevsimlik Tarım İşçisi Hanelerin Sosyo Ekonomik Profili ve Çocuk İşçiliği konusunda hazırlanan rapor Kalkınma Atölyesi işbirliğinde yayımlanmıştır. Çocuk işçiliğinin önlenmesi amacıyla tarım araçlarının kapasitelerinin artırılmasına yönelik olarak, tarım alanında çalışan özel sektör firmaları ve STK'larda çalışan 75 kişiye eğitim verilmiştir.

ÜLKE PROGRAMININ ERGENLERE YÖNELİK BAŞARILARI

94.000'den
fazla ergen
ve genç
sosyal uyum
programlarına
katılım sağladı

Ergenlik çağında ortaya çıkan fırsat ve riskler dikkate alındığında ergenlerin anlamlı katılımını ve beceri gelişimini desteklemek Ülke Programının önemli hedeflerinden biri olmaktadır. Türkiye'deki ergenlerin daha savunmasız durumda olanları eğitime katılamamaktan çocuk işçiliğine, çocuk yaşta evliliklerden, suça sürüklenmeye kadar bir dizi zorlukla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu zorluklar sektörler arası bir dizi ortaklık ve programla aşılmaya çalışılmaktadır (bkz. "Ülke Programının Eğitim Alanındaki Başarıları", "Ülke Programının Çocuk Koruma Alanındaki Başarıları" ve "Ülke Programının Sosyal Politika Alanındaki Başarıları").

Ergen katılımı ve toplumsal uyum

Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, GAP İdaresi, STK'lar ve belediyeler işbirliğinde yürütülen ve hem gençlerin anlamlı katılımını hem de genç Türk ve Suriyeliler arasında olumlu akran ilişkilerini desteklemeyi hedefleyen sosyal uyum programından 2019 yılında 49.094'ü kız 94.024 ergen ve genç faydalanmıştır. Program kapsamında, kendileri de ergen veya genç olan usta eğitimci tarafından araboluculuk, iletişim, farklılıklara saygı, proje geliştirme

ve akran eğitimi konularında verilen eğitimlerin ardından katılımcılar yeni edindikleri becerileri, içinde buldukları toplumdaki farklı kesimleri bir araya getiren etkinlikler düzenlemekte kullanmaktadırlar.

GAP İdaresi UNICEF'in desteği ile tüm paydaşları bir araya getiren ve sonuçlarından biri olarak "bölgesel gençlik sosyal uyum ağı"nın oluşturulması fikrinin benimsendiği Sosyal Uyum Tecrübe Paylaşma ve Koordinasyon Mekanizması Toplantısı'nı Gaziantep'te düzenlemiştir. GAP İdaresi aynı zamanda 50 genç sanatçıdan oluşan "Sosyal Uyum Sirk'i"ni oluşturmuş, sirk Şanlıurfa, Adıyaman ve Mardin'de farklı çevrelerden gelen 34.541 ergen ve gencin izlediği 47 gösteri düzenlemiştir.

Yapılandırılmış gönüllülük etkinlikleriyle 1.258 genç ve 282 (127'si erkek, 131'i kız) ergene ulaşılmış, katılımcılar kendi topluluklarına yönelik toplumsal projelerin tasarlanıp uygulanması konularında destek almışlardır.

©UNICEF/Rich

Çocuk katılımı

Ankara'da düzenlenen 20. Ulusal Çocuk Forumu, 81 ilde bulunan çocuk hakları komitelerinin temsilcilerini Dünya Çocuk Günü ve Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin kabulünün 30. yıldönümü kutlamaları kapsamında bir araya getirmiştir. Katılımcı çocuklar TBMM'yi ziyaret etmiş, Meclis Başkanı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı, Kamu Başdenetçisi ve UNICEF Temsilcisi'ne bir deklarasyon sunmuşlardır. Aynı zamanda Çocuk Hakları Sözleşmesi Ormanı'nda fidan dikmişlerdir. Türkiye'de yaşayan çocuklar, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 30. yıl dönümü dolayısıyla düzenlenen ve üst düzey katılımlı BM Genel Kurulu'nda iki genç tarafından temsil edilmiştir.

Ülke Programı Kilis Belediyesi bünyesinde "çocuk meclisi" kurulmasına da katkı sağlamıştır.

Kamu Denetçiliği Kurumu'nun görevleri hakkında çocuk ve genç dostu bir eğitim modülü hazırlanmış, hazırlanan modülün akran eğitimi yoluyla yaygınlaştırılması amacıyla da 50 ergen usta eğitime eğitim verilmiştir.

ÜLKE PROGRAMININ ERKEN ÇOCUKLUK GELİŞİMİ ALANINDAKİ BAŞARILARI

23.000'den
fazla çocuk
toplum ve ev temelli
okul öncesi eğitim
programlarından
yararlanmıştır

Erken çocukluk dönemi çocukların hayatında çok önemli bir evredir. Kaliteli erken çocukluk eğitimi (EÇE) ise hem çocuk haklarının eşit biçimde sağlanması hem de uzun vadede ulusal kalkınma amaçlarına ulaşılması açısından hayati önem taşımaktadır. UNICEF, erken çocukluk gelişiminin Türkiye'nin gündeminde daha fazla yer almasına yönelik çalışmalar yürütmekte, bu konuda daha bütünleşik ve çok-sektörlü bir yaklaşımın benimsenmesini savunmaktadır. Ülke Programı kapsamında küçük çocukların sağlıklı büyümesi ve gelişmesine yönelik kapasitelerin güçlendirilmesini amaçlayan çalışmalar yapılarak SKA 3 (Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam) ve 10'a (Eşitsizliklerin Azaltılması) katkı sağlanmaktadır.

Suriyeli mülteci çocukları da kapsayan 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, Türkiye'de yaşayan küçük çocuklar hakkında yeni bilgiler sağlamıştır. Araştırmaya göre 2018 Türkstat verileri Türk çocuklar arasında görülen ölüm oranlarının her bin canlı doğan için 9,3 ve 11,4 olduğunu gösterirken, bu oranın geçici koruma altındaki Suriyeliler arasında bebek ve beş yaş altı her bin canlı doğan için 22 ve 27 olduğunu belirtmektedir. Sağlık Bakanlığı'na göre 2018 yılında Suriyeli çocukların %60'ı yaşlarına uygun tüm aşıları olmuştur. Bu oran

Türk çocukları arasında %98 olarak kaydedilmiştir. Yaşına göre kısa boylu olma anlamına gelen bodurluk oranı beş yaş altı Suriyeli çocuklar için %17,4 olup, Türk vatandaşları için bölgesel farklılıklar göstermekle birlikte %6'dır.

Veri ve politika

2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması'na, erken çocukluk gelişiminin göstergelerini ölçmek için UNICEF'in Çok Göstergeli Küme Araştırmaları (MICS) metodolojisine dayalı yeni bir modül eklenmiştir. Sonuçlara göre, 36-59 ay arası çocukların %74'ü dört alanda (okuryazarlık-matematik beceresi, bedensel gelişim, sosyo-duygusal gelişim, öğrenme) düzenli gelişim göstermektedir. Kızların düzenli gelişim gösterme olasılığı erkeklere göre daha yüksektir.

Bu bilgiler ışığında Sağlık Bakanlığı (SB), MEB, AÇSHB ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı da dahil tüm paydaşlarla birlikte geliştirilecek olan ulusal erken çocukluk gelişimi politikasının hazırlanmasına destek vermek amacıyla Çocuk Gelişimi ve Eğitimcileri Derneği ile yeni bir ortaklık kurulmuştur.

FEN MERKEZİ

Erken öğrenme

2018-19 eğitim yılında, 5 yaşındaki (okul öncesi) Türk çocukların net okullaşma oranı %68,3'tür (daha küçük yaşlarda okullaşma oranı daha düşüktür). Mülteci çocuklar arasındaki okullaşma oranı ise %33,9'dur. Ulusal hedef, 2023 yılına kadar bu yaş grubundaki okullaşma oranının %100'e yükseltilmesidir. Bunun gerçekleşmesi için toplumun tüm kesimlerinde yetişen çocukların kapsanması gerekmektedir. Engeli olan çocukların erken öğrenmeye dahil edilmesi tam potansiyellerinin geliştirilmesi açısından çok önemlidir. Mülteci çocukların dahil edilmesi ise dil ediniminin ve okula hazırlığın desteklenmesi açısından hayati öneme sahiptir.

Engeli olan çocuklara daha kaliteli erken çocukluk ve ilkökul eğitimi verilmesine yönelik çalışmalara yön vermek için MEB ve UNICEF bir değerlendirme çerçevesi hazırlamıştır. 2019 yılı sonunda okul öncesi eğitim modülünün uygulanması için öğretmenlerin eğitimine başlanmış olup, pilot uygulama bulguları ışığında geliştirilecek bir e-modül için çalışmalar sürmektedir.

Yukarıda bahsedilen değerlendirme çerçevesinin yanı sıra, MEB ve UNICEF tarafından engeli olan çocukların erken çocukluk eğitimine dahil edilmesini desteklemeye yönelik kapsamlı eğitim materyalleri hazırlanmıştır. Toplamda 1.100 öğretmene eğitim verilmiş, iletişim kampanyası başlatılmış ve pilot uygulamaya geçilmiştir.

UNICEF, MEB tarafından kullanılacak olan ve her yıl 3.900 çocuğun erken öğrenmeden faydalanabileceği

39 konteyner sınıfı tedarik edip, donanımını gerçekleştirmiştir. MEB ve UNICEF ayrıca ebeveynlerin çocuklarının bilişsel ve sosyo-duygusal gelişimini birlikte müzik yapmak, geri dönüştürülebilir malzemelerden oyuncaklar üretmek, evlerde yaygın bulunan eşyalarla temel matematik becerilerini geliştirmek gibi etkinlik ve oyunlarla desteklemesine yardımcı olacak ev günlüğünü de içeren bir erken çocukluk eğitimi materyali geliştirmeye başlamıştır.

Türkiye Kalkınma Vakfı ve Yüreğir Belediyesi ile işbirliği yapılarak ulaşılmaması zor toplum kesimlerine yönelik yürütülen toplum ve ev temelli erken çocukluk eğitimi programları genişletilmiş ve 11.536'sı kız olmak üzere 23.087 çocuğa ulaşılmıştır.

Sağlık ve beslenme

UNICEF, mülteci çocuklarda aşılama oranlarının yükseltilmesini desteklemek amacıyla SB Göçmen Sağlığı Merkezleri'ne aşı lojistiğinin ve soğuk zincirin internet üzerinden izlenmesini kolaylaştıran 91 Aşı İzleme Sistemi paketi sağlamıştır.

SB ve UNICEF temel sağlık hizmetlerinde çalışan Türk ve Suriyeli sağlık profesyonellerinin olumlu bebek ve küçük çocuk besleme uygulamalarının kapasitesini, mülteciler de dahil risk altındaki grupları kapsayacak şekilde desteklemeyi sürdürmüş ve bu konuya ilişkin olarak halihazırda kullanılan 20 eğitim modülünü güncellemiştir.

ÜLKE PROGRAMININ ÇOCUKLAR İÇİN BİLGİ VE VERİ ALANINDAKİ BAŞARILARI

Bilgi ve veri üretimi

Ülke Programı 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması kapsamında Suriyeli mülteci ailelere yönelik Ocak ve Şubat 2019 aylarında gerçekleşen veri toplama çalışmalarını desteklemiştir. Bu araştırma, Suriyeli mülteci nüfus özelinde resmi veri üreten ilk ulusal boyuttaki araştırma olmuştur. Bunun yanı sıra, UNICEF ilk defa erken çocukluk gelişimi göstergelerinin araştırmaya entegre edilmesini sağlayan bir modüle katkı sağlamıştır (bkz. “Ülke Programının Erken Çocukluk Gelişimi Alanındaki Başarıları”).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve UNICEF 2017-2021 Resmi İstatistik Programı'nın çocuklarla ilgili istatistiklerin elde edilmesinde kullanılmasına dair bir anlaşma imzalamış ve hayata geçirilecek olan ulusal çocuk işçiliği araştırmasının geliştirilmesi konusunda işbirliği yapmıştır. Ayrıca, TÜİK'in yıllık olarak yayımladığı Çocuk İstatistikleri Raporu'nun göstergeler listesi de genişletilmiştir.

STK'lar tarafından en dezavantajlı çocuk gruplarına yönelik gerçekleştirilen araştırmalara destek sağlanmıştır. Bu kapsamda, 2019 yılında Engeli Olan Çocuk Hakları Ağı, Engeli Olan Çocukların Mevcut Durum Analizi çalışmasını tamamlamıştır. Başka bir STK olan Kalkınma Atölyesi ise UNICEF desteğiyle gerçekleştirilen Mevsimlik Tarımdaki İşçi Ailelerin Sosyo-Ekonomik Profili çalışmasını yayımlamıştır.

“Ülke Programının Eğitim Alanındaki Başarıları” başlığı altında da değinildiği üzere, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından MEB ve UNICEF işbirliğinde gerçekleştirilen Türkiye'deki öğrenci değerlendirme sistemi çalışması yayımlanmış, okul dışında kalan Türk ve mülteci çocuklara dair kapsamlı bir araştırma başlatılmıştır.

KISALTMALAR

AFAD – Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

HEP – Hızlandırılmış Eğitim Programı

ASDEP – Aile Sosyal Destek Programı

C4D – Kalkınma İçin İletişim

ŞEY – Şartlı Eğitim Yardımı

CEFM – Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evliliklerin Önlenmesi

ÇDS – Çocuk Dostu Şehir

ÇK – Çocuk Koruma

ÇHS – Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

ÇSFE – Çocuk Sosyal Finansal Eğitimi

DO – Devlet Okulu

EÇ – Engeli Olan Çocuklar

GİGM – Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

EÇG – Erken Çocukluk Gelişimi

EÇE – Erken Çocukluk Eğitimi

ENOC – Avrupa Çocuk Ombudsmanları Ağı

EPYS – Eğitim Personeli Yönetim Stratejisi

GAP – Güneydoğu Anadolu Projesi

TCDS – Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet

ILO – Uluslararası Çalışma Örgütü

I/NFE – Enformel/Yaygın Eğitim

IOM – Uluslararası Göç Örgütü

AÇSHB – Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

KB - Kalkınma Bakanlığı

SB – Sağlık Bakanlığı

AB – Adalet Bakanlığı

MEB – Millî Eğitim Bakanlığı

- GSB** – Gençlik ve Spor Bakanlığı
UKP – Ulusal Kalkınma Planı
STK – Sivil Toplum Kuruluşu
KDK – Kamu Denetçiliği Kurumu
PTT – Türkiye Posta ve Telgraf Teşkilatı
PSD – Psikososyal Destek
IYEP – İlkokullarda Yetiştirme Programı
RET – Mülteci Eğitim Vakfı
SYDV – Sosyal Yardım ve Dayanışma Vakfı (Vakıfları)
SBB – Strateji ve Bütçe Başkanlığı
SKH – Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi
STÖ – Sivil Toplum Örgütü
OUP – Okula Uyum Programı
SGEP – Suriyeli Gönüllü Eğitim Personeli
TESK – Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu
TKV – Türkiye Kalkınma Vakfı
GEM – Geçici Eğitim Merkezi
TK – Türk Kızılay
TÜİK – Türkiye İstatistik Kurumu
UNFPA – Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
BMMYK – Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği)
UNICEF – Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
TBB – Türkiye Barolar Birliği
ÇYS – Çocuklara Yönelik Şiddet
MYK – Mesleki Yeterlilik Kurumu
WFP – Dünya Gıda Programı
WHO – Dünya Sağlık Örgütü

Bu raporda yer verilen faaliyetler aşağıda belirtilen destekçilerin değerli katkılarıyla hayata geçirilmiştir:

Hükümetler

Almanya Hükümeti
Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti
Fransa Hükümeti
İsveç Hükümeti
Japonya Hükümeti
Kuveyt Hükümeti
Norveç Hükümeti

Avrupa Birliği

Avrupa Sivil Koruma ve İnsani Yardım Genel Müdürlüğü
(ECHO GM)
Avrupa Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakereleri Genel Müdürlüğü
(NEAR GM)

UNICEF Milli Komiteleri

UNICEF Almanya Milli Komitesi
UNICEF Hollanda Milli Komitesi
UNICEF Türkiye Milli Komitesi

unicef
her çocuk için

 unicefturkiye unicefturkiye unicefturk

unicef.org/turkey